رویش روان شناسی، سال هفتم، شماره ۱۱، شماره پیاپی ۳۲، بهمن ماه ۱۳۹۷
Rooyesh-e-Ravanshenasi, 7(11), 2019

رابطه بین هیجان خواهی وتاب آوری با آمادگی به اعتیاد در دانشجویان

The Relationship between Excitement and Recursion with Readiness for Addiction in Students

دکترجهانگیر کرمی
استادیار روانشناسی دانشگاه رازی
شیوا افشک
کارشناسی ارشد روانشناسی دانشگاه رازی

Jahangir Karami
Assistant Professor of Psychology, University of Razi
J.karami@razi.ac.ir

Shiva Afshang
M.A studend of psychology, Univercity of Razi

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه ی هیجان خواهی وتاب آوری با آمادگی به اعتیاد در دانشجویان کلیه مقاطع رازی کرمانشاه بود.دویست نفر از دانشجویان(۱۰۰نفردختر،۱۰۰نفر پسر) به صورت نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شد. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه هیجان خواهی زاکرمن،تاب آوری کانر ودیویدسون و پرسشنامه آمادگی به اعتیاد زرگر استفاده شد.برای تجزیه وتحلیل داده ها ازشاخص های آماری همبستگی،تجزیه وتحلیل رگرسیون چند متغیری وآزمون تی استفاده شد.نتایج نشان داد که بین تاب آوری وآمادگی به اعتیاد رابطه منفی معنا داری وجود دارد.هم چنین بین هیجان خواهی وزیر مولفه های آن(تجربه طلبی،ماجراجویی،ملال پذیری و گریز از بازداری)رابطه مثبت معنا داری وجود دارد.تجزیه وتحلیل رگرسیون نشان داد که تاب آوری وتجربه طلبی با ضریب بتای به ترتیب۴/۸۹۸- و۰/۱۹۴ در پیش بینی موثر بودند یعنی توان پیش بینی آمادگی به اعتیاد را دارند. درمتغیر آمادگی به اعتیاد،هیجان خواهی وزیر مولفه های تجربه طلبی،ملال پذیری و گریز از بازداری بین دختر وپسردر تفاوت معنا داری وجود دارد.با توجه

Abstract

The purpose of this study was to investigate the relationship between sensation seeking and addiction potential in student all sections were Razi University of Kermanshah.200 student(100 male,100female) for sampling was selected by cluster sampling. To collect data from the Zuckerman Sensation Seeking Scale, Resilience scale from the Conner and Davidson, Addiction Potential Scale from the Zargar.To analyze the data using Correlation, multiple regression analysis, and T-test. The results showed that resilience and addiction potential there is a significant negative relationship. Also, between sensation seeking and its subcomponent (experience-seeking, adventure, boredom-taking and escape from inhibition) there is a significant positive relationship. Regression analysis showed that resilience and experience-seeking experience with the beta coefficient of the order of 898/4 and 194/0 were useful in predicting the ability to predict the readiness for addiction. There is a significant difference between boys and girls in addiction potential, sensation seeking component Minister experience

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.8.7]

به نتایج پژوهش می توان نتیجه گرفت که بین هیجان خواهی وتاب آوری با آمادگی به اعتیاد رابطه وجود دارد.

واژه های کلیدی: آمادگی به اعتیاد،هیجان خواهی، تاب آوری

seeking boredom and avoid inhibition. The results, it can be concluded that between sensation seeking and addiction potential technology Vtab there is a relationship.

Keywords: sensation seeking,resilience,addication potential

مقدمه

یکی از معضلات مهم واساسی در دنیای کنونی اعتیاد به مواد مخدر است.علیرغم تلاش های فراوان وهزینه های سنگین مبارزه با آن نمی توان راه حل مناسب و قابل قبولی برای چیره شدن بر این مشکل جهانی به دست آورد (رضایی و صنوبری، ۱۳۹۲). اعتیاد یا سوء مصرف موادبه حالتی گفته می شود که فردعلیرغم عواقب و علایم نامطلوب ناشی از مصرف، اقدام به ادامه مصرف مادهای را می کند که در وی ایجاد تغییرات خُلقی یا رفتاری کرده یا دچار اختلالات عصبی ناشی از آن رفتارها می شود.(انگرس،۲۰۰۸[1])

دفترمواد مخدر وجرم سازمان ملل متحد ۲۰۰۸ شمار مصرف کنندگان مواد مخدر را بین جمعیت۱۵-۶۴ساله در سراسر جهان ۲۰۰۸ میلیون یا۰/۰۵کل جمعیت جهان برآورد کرده است.برخی گزارش ها در کشور ما شمار مصرف کنندگان مواد مخدر را نزدیک به ۱/۸تا۳/۳ میلیون نفر اعلام کرده اند.(حاجی حسنی ۱۳۹۰)

یافته های جدید بالینی نشان می دهد که در شکل گیری اعتیاد در زمینه های رشدی ناسالم و استعداد و آمادگی به اعتیاد نقش اساسی دارد و نظریه استعداد اعتیاد بیان می کند برخی از افراد مستعد اعتیاد هستند و اگر در معرض ان قرار بگیرند مبتلا می شوند.در حالی که اگر کسی استعداد نداشته باشد معتاد نمی شود.براساس اطلاعات موجود ۵تا ۱۰ درصد افراد جامعه مستعد اعتیاد هستند.(پیران ۱۳۸۶ به نقل از عسگری ۱۳۹۰)

یکی از عوامل روانشناختی دیگر مرتبط با سوء مصرف مواد، هیجان خواهی ا ست.هیجان خواهی به عنوان جستجوی هیجانها و تجارب متنوع، تازه، پیچیده و میل به خطر کردن تعریف شده است.(زاکرمن،[2]۱۹۹۴) هیجان خواهی می تواند نقش مهمی در سبب شناسی اعتیاد ایفا کند.هیجان خواهی، نوعی تمایل برای شروع یک حرکت مشتاقانه در پاسخ به

[1] Andres
[2] Zakerman

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.8.7]

محرک های جدید است. افراد با هیجان خواهی بالا معمولا افراد تنوع طلب، کم حوصله، تکانشی در رسیدن به پاداش، ناتوان از پذیرش ناکامی و عموما نظم ناپذیرند.(هاث [1] ۲۰۰۲ به نقل از وطن خواه ،اکبری،دلاور،ریاحی،پاک ۱۳۹۳)

پژوهش های زیادی در رابطه با هیجان خواهی وتاب آوری و ارتباط آن با آمادگی به اعتیاد انجام گرفته است.هماهنگ بر طبق نظریه زاکرمن، افرادی با نمره ی حس جوئی بالا مانند افراد مستعد به مصرف مواد ، احتمال بیشتری دارد که درگیر رفتارهای خطرناک برای جستجو یا به دست آوردن لذت شوند در صورتی که افراد دارای نمره ی حس جوئی پایین، ممکن است به دلایل دیگری دست به رفتارهای پر خطر بزنند. (کوپر [2]وهمکاران ۲۰۰۳،به نقل ازمحمودی ۱۳۹۰) در پژوهش های داخل کشور نیز رابطه ی هیجان خواهی و رفتارهای اعتیادی را تایید کرده است.به طوری که رابطه ی هیجان خواهی و رفتارهای اعتیادی را تایید کرده است.به طور مثال قاسمی، ربیعی، حقایق و پالاهنگ (۱۳۹۰) به مقایسه ی هیجان خواهی در افراد سالم و معتاد پرداختند که نتایج نشانگر تفاوت معنی دارد بین دو گروه بود. درپژوهشی که توسط علی پور،سعیدپور وحسنی (۱۳۹۴)انجام شد. هیجان خواهی را در چهار گروه افراد دارای اعتیاد جنسی،اعتیاد به مواد محرک واعتیاد به مواد افیونی با افراد بهنجارمقایسه کرد. به این نتیجه رسید که هیجان خواهی در سه گروه افراد معتاد به گونه ی معناداری از افراد به هنجار بالاتر است.
از دیگر مکانیزم های شناخته شده که بر گرایش افراد به مصرف مواد و وابستگی به ان تاثیر می گذارد تاب آوری است.منظور از تاب آوری فرآیند یا قابلیت سازگاری موفق با چالش ها یا شرایط تهددید کننده است(اوشیو [3]۲۰۰۳)

مندل،مولت،براون [4](۲۰۰۶)تاب آوری را انعطاف پذیری موثر در برابر حوادث زندگی می دانند و بیان می کنند که تاب اوری توانایی سازگاری مناسب در زمان در معرض قرار گرفتن در زمینه های استرس زا وخطرناک یا تهدید های مهم است.به عبارت دیگر تاب آوری را توانایی بهبود،جبران وانعطاف پذیری بعد از مواجه با حوادث استرس زا معرفی می کنند.در همین راستا مطالعات نشان داده است سو مصرف مواد با تاب آوری کم وسلامت روانی پایین مرتبط

[1] Huth
[2] Cooper
[3] oshio
[4] Mandel,mollett &brown

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.8.7]

است(فریدلی[۱]،۲۰۰۹) تاب آوری بالا با ایجاد انعطاف پذیری انطباقی منجر به کاهش سو مصرف مواد در نوجوانان می گردد. (باربارا و ویلند[۲]۲۰۱۲)

در پژوهش محمودی (۱۳۹۰) متوجه شدند که در افرادی که احتمال سو مصرف مواد در آن‌ها بیشتر بود، میزان تاب آوری کمتر بود.هم چنین در پژوهشی که توسط اشرفی، محمدی و صادقی(۱۳۹۳) روی دانشجویان انجام شد به این نتیجه رسیدند که بین تاب آوری وآمادگی به اعتیاد رابطه معنا داری وجود دارد.

با نگاهی به آمار روز افزون اعتیاد به مواد مخدر به ویژه اشاعه ی آن در بین جوانان و نوجوانان نشان می دهد که نسل جوان در معرض افتادن در دام افتادن در اعتیاد است.از این رو لازم است بررسی های وسیع و جامعی در جهت شناخت عوامل زمینه ساز اعتیاد انجام گیرد. بنابراین در این پژوهش سعی بر آن است که به بررسی متغیرهایی که احتمالا می توانند نقشی در وابستگی به مواد مخدر داشته باشند، بپردازیم. هدف پژوهش حاضر بررسی هیجان خواهی وتاب آوری با آمادگی به اعتیاد در دانشجویان دانشگاه رازی کرمانشاه است .

روش

روش پژوهش حاضر از مقوله طرح های همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه ی دانشجویان دختر وپسر دانشگاه رازی کرمانشاه بودند که در سال تحصلی ۹۵-۱۳۹۴مشغول به تحصیل بودند.ازآنجا که دانشگاه رازی دارای ۱۰ دانشکده می باشد و دسترسی به لیست تمام دانشجویان امکان پذیر نبود از مجموع ۱۰ دانشکده تعداد ۴ دانشکده علوم اجتماعی،فنی ومهندسی،علوم پایه و ادبیات انتخاب و سپس با ورود به کلاس هایی که امکان اجرای پرسشنامه وجود داشت تعداد ۲۰۰ دانشجو(۱۰۰ دانشجوپسر،۱۰۰دانشجو دختر) از هر دانشکده ۵۰ نفر به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شد.پس از اجرای پژوهش داده ها با استفاده از ۰ ضریب همبستگی پیرسون،رگرسیون چند متغیری وآزمون t مورد تحلیل قرار گرفت.

ابزار

مقیاس تاب آوری کانر ودیدیسون[۳]این مقیاس ۲۵ سوال است و توسط کانر ودیویدسون (۲۰۰۳)جهت اندازگیری قدرت مقابله با فشا وتهدید تهیه شده است.برای هر سوال طیف درجه

---

[۱] Freidli
[۲] Barbara & Weiland
[۳] Conner & Davidson

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.8.7]

بندی پنج گزینه ای(کاملا نادرست تا همیشه درست)در نظر گرفته شده است.که صفر کاملا نادرست تا چهار همیشه درست نمره گذاری می شود.این مقیاس اگر چه ابعاد مختلف تاب اوری را می سنجد ولی دارای یک نمره کل است.روایی مقیاس به روش تحلیل عوامل و روایی همگرا و واگرا،اعتبار به روش بازآزمایی وآلفای کرونباخ توسط سازندگان آزمون در گروه های مختلف (عادی و در خطر) احراز شده است.اعتبار مقیاس برابر ۰/۹۳حاصل شد.نتایج تحلیل عاملی به روش مولفه های اصلی بیانگر وجود یک عامل کلی در مقیاس بود.(بهادری۱۳۸۹)

ابزار هیجان خواهی زاکرمن: زاکرمن فرم های مختلفی برای تعیین میزان هیجان خواهی افراد پیشنهاد کرده است.شکل پنجم آن اولین بار در کشورمان توسط محموددی شیرازی هنجاریابی شد،تا مواد این مقیاس با فرهنگ ایرانی منطبق شود.پرسش نامه این مقیاس ۴۰ ماده از ۱تا ۴۰ با دو عبارت الف وب در هر ماده است.آزمودنی پس از خواندن هر ماده باید با صداقت در یکی از مربعات مربوط به هر ماده علامت بگذارد.اگر پاسخ وی هماهنگ با کلید نمره گذاری باشد در ازای هر پاسخ هماهنگ با کلید،نمره یک دریافت می کند.پس از شمارش نمرات آزمودنی که از صفرتا۴۰ می تواند باشد نمره هیجان خواهی فرد مشخص می شود. واریانس کل نمرات در ابزار استاندارد شده برابر۸/۵۷۷۲،واریانس کل تست ۳۸/۹۳،میانگین تست۲۱/۰۲ ،انحراف استاندارد مقیاس ۶/۲۴،اعتبار کل تست۰/۷۸۱ وخطای استاندارد در کل تست برابر ۲/۹۲ است.(محوی شیرازی ۱۳۸۴)

مقیاس آمادگی به اعتیاد(APS): مقیاس آمادگی به اعتیاد را وید وبوچر(۱۹۹۲)ساخته اند وتلاش هایی در کشورمان برای تعیین روایی آن در کشور ایران صورت گرفته است.این پرسشنامه مقیاس ایرانی آمادگی به اعتیاد که زرگر(۱۳۸۶)با توجه به وضعیت روانی جامعه ی ایرانی ساخته است.

این پرسشنامه از دو عامل تشکیل شده است.(۳۶ ماده به اضافه ۵ ماده دروغ سنج دارد.)نمره گذاری هر سوال بر روی یک پیوستار از صفر (کاملا مخالفم) تا۳ (کاملا موافقم) است.برای محاسبه روایی این مقیاس از دو روش استفاده شده است.در روایی ملاکی پرسشنامه آمادگی به اعتیاد دو گروه معتاد وغیر معتاد را به خوبی از یکدیگر تمیز داده است.روایی سازه مقیاس از طریق همبسته کردن آن مقیاس با ۲۵ ماده)۰/۴۵محاسبه شده است که در سطح ۰/۰۱معنادار

[1] Weed & Butcher

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.8.7]

است.پایایی مقیاس با فهرست علایم بالینی (SCL_25) با روش آلفای کرونباخ ۰/۹که در حد مطلوب است.(به نقل از حاجی حسنی وهمکاران ۱۳۹۱)در پژوهش کرمی (۱۳۹۱)آلفای کرونباخ در پرسشنامه ۰/۷۹ به دست آمد.

یافته ها

میانگین وانحراف معیار متغیر های تحقیق در جدول ۱ارائه شده است.

جدول۱-آمارتوصیفی متغیرهای مورد مطالعه

	میانگین	انحراف معیار
آمادگی به اعتیاد	۳۷/۲۹	۱۴/۴۲۹
تاب آوری	۶۱/۰۷	۱۴/۶۵۸
هیجان خواهی	۶۱/۷۷	۴/۵۴۱

همان طور که مشاهده می کنید میانگین وانحراف استاندارد برای آمادگی به اعتیاد به ترتیب ۳۷/۲۹ و ۱۴/۴۲۹می باشد.میانگین وانحراف استاندارد برای تاب آوری به ترتیب ۶۱/۰۷ و۱۴/۶۵۸ و هیجان خواهی به ترتیب ۶۱/۷۷ و۴/۵۴۱ می باشد.

جدول ۲-ضرایب همبستگی پیرسون متغیرهای پیش بین با آمادگی به اعتیاد

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱.آمادگی به اعتیاد	۱						
۲.تاب آوری	**-۰/۵۱۲	۱					
۳.هیجان خواهی کل	**۰/۳۶۷	**۰/۱۸۹	۱				
۴.تجربه طلبی	**۰/۳۱۲	۰/۱۰۴	**۰/۶۹۰	۱			
۵.ماجراجویی	**۰/۱۳۸	۰/۰۵	**۰/۶۹۰	**۰/۲۷۵	۱		
۶.ملال پذیری	**۰/۳۳۸	**۰/۲۳۶	**۰/۵۷۱	**۰/۳۰	۰/۰۸۵	۱	
۷.گریز از بازداری	**۰/۱۸۴	**۰/۲۰۸	**۰/۵۶۹	**۰/۱۸۶	*۰/۱۶۴	**۰/۲۱۳	۱

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.8.7]

همانگونه که در جدول نشان می دهد همبستگی تاب آوری با آمادگی به اعتیاد۰/۵۱۲- می باشد که در سطح ۰/۰۱ معنادار است.این نتایج نشان می دهد که بین تاب آوری وآمادگی به اعتیاد رابطه معکوس وجود دارد،یعنی هرچه تاب آوری افزایش پیدا کند آمادگی به اعتیاد کاهش پیدا می کند.هم چنین بین هیجان خواهی کل با آمادگی به اعتیاد همبستگی ۰/۳۶۷وجود دارد که نشان می دهد بین هیجان خواهی وآمادگی به اعتیاد رابطه مستقیم وجود دارد. در مورد زیر مولفه های هیجان خواهی به ترتیب همبستگی های زیر به دست آمد:تجربه طلبی ۰/۳۱۲،ماجراجویی۰/۱۳۸،ملال پذیری۰/۳۳۸،گریز از بازداری۰/۱۸۴ است که همگی معناد دار بودند.

برای پیش بینی آمادگی آمادگی به اعتیاد استفاده شد.مدل استفاده شده نشان داد که نتایج معنا دار است وبا ضریب تعیین۰/۴۲۳قادر است تاثیر متغیر های پیش بین را از روی متغیر ملاک تبیین کند. نتایج تحلیل رگرسیون در جدول ۲ آمده است.

جدول۳-نتایج تجزیه وتحلیل رگرسیون

	SS	Df	MS	F	R^2	Sig
رگرسیون	۱۷۵۱۷/۱۸۵	۱۰	۱۷۵۱/۷۱۹	۱۳/۸۴۵	۰/۴۲۳	۰/۰۰۰
باقیمانده	۲۳۹۳/۵۷۰	۱۸۹	۱۲۶/۵۲۷			
کل	۴۱۴۳۰/۷۵۵	۱۹۹				

نتایج تجزیه وتحلیل رگرسیونی نشان داد که تاب آوری وتجربه طلبی با ضریب بتای به ترتیب۴/۸۹۸- و۰/۱۹۴ در پیش بینی موثرند یعنی تاب آوری وتجربه طلبی توان پیش بینی آمادگی به اعتیاد را دارند.خلاصه نتایج در جدول شماره ۴ آمده است.

جدول ۴-خلاصه نتایج تجربه وتحلیل رگرسیون داده ها

	B	β	T	Sig
تاب آوری	-۴/۸۲۱	-۴/۸۹۸	۲/۱۲۲	۰/۰۳۵
تجربه طلبی	۱/۵۹۲	۰/۱۹۴	۰/۰۸۵	۰/۰۰۲
ماجراجویی	۰/۴۱۷	۰/۰۶۵	۱/۱۲۵	۰/۲۶۲
ملال پذیری	۱/۰۴۶	۰/۱۱۲	۱/۷۹۷	۰/۷۴
گریز از بازداری	۰/۰۹۵	۰/۰۱۰	۰/۱۷۴	۰/۸۶۲

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.8.7]

استفاده شد.نتایج نشان داد که در متغیر Tدر مورد مقایسه دو جنس از نظر متغیرهای مورد پژوهش از آزمون آمادگی به اعتیاد،هیجان خواهی وزیر مولفه های تجربه طلبی،ملال پذیری و گریز از بازداری بین دختر وپسردر سطح ۰/۰۵ تفاوت معناداری وجود دارد.خلاصه نتایج در جدول ۵ آمده است.

جدول۵-خلاصه نتایج آزمون تی

	T	df	Sig
آمادگی به اعتیاد	۴/۹۰۲	۱۸۵/۰۶۲	۰/۰۰۰
هیجان خواهی کل	۲/۳۴۶	۱۹۸	۰/۰۲۰
تجربه طلبی	۲/۳۱۸	۱۹۸	۰/۰۲۱
ماجراجویی	۱/۰۰۰	۱۹۸	۰/۳۱۹
ملال پذیری	۳/۶۴۳	۱۹۸	۰/۰۰۰
گریز از بازداری	۲/۱۵۱	۱۹۸	۰/۰۳۳

۰/۰۵P<

بحث ونتیجه گیری

با توجه به نتایج پژوهش حاضر بین آمادگی به اعتیاد و هیجان خواهی وزیر مولفه های آن رابطه مثبت معنی داری وجود دارد.که با بررسی های کوپر و همکاران (۲۰۰۳)، قاسمی وهمکاران (۱۳۹۰)،وطن خواه و همکاران (۱۳۹۳)، علی پور وهمکاران ۱۳۹۴)همسو می باشد.به این معنا که افرادی که در مقیاس هیجان خواهی نمرات بالاتری کسب نمودند، آمادگی بیشتری نسبت به اعتیاد داشتند. افراد هیجان خواه انسان هایی هستند که در باروری تجارب درونی و دنیای بیرون کنجکاو بوده و زندگی آن ها سرشار از تجربه است.این افراد طالب لذت بردن از نظریه های جدید و غیر متعارف هستند ودر مقایسه با افرادی که در این شاخص نمرات پایین تری کسب می کنند احساسات مثبت و منفی فراوانی دارند.(آشتیانی ۱۳۹۲)

هیجان خواهی به عنوان متغیر پیش بینی کننده وابستگی به مواد مخدر ذکر شده است.هم چنین در رابطه با سو مصرف مواد میتوان این گونه بیان کردکه افراد دارای سو مصرف مواد احتمالا به دلیل برخوداری از سیستم فعال ساز رفتاری قوی تر ،در گرایش به مصرف مواد مخدر آسیب پذیرتر هستند.با توجه به این که مواد مخدر،میزان انگیختگی را افزایش می دهند،افراد دارای هیجان خواهی بالا تمایل بیشتری به مصرف مواد نشان می دهند.هم چینی میتوان بیان کرد که دانشجویانی که روش های مثبت کنترل هیجان را در اختیار ندارند ،از طریق روش های

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.8.7]

نامعقول مانند مصرف سیگار،مواد مخدر وداروهای روان گردان سعی در افزایش انگیختگی خود می نماید و سرانجام احتمال آسیب پذیری آنها افزایش می یابد.(فاولس۲۰۰۰[1] به نقل ازکیامرثی ۱۳۹۰)

هم چنین،بین تاب آوری وآمادگی به اعتیاد رابطه منفی معنی دار وجود دارد.یعنی هرچه تاب آوری افزایش پیداکند،آمادگی به اعتیاد کاهش پیدا می کند.این یافته ها نیز با نتایج فریدلی (۲۰۰۹)، باربارا و ویلند(۲۰۱۲)محمودی(۱۳۹۰)، اشرفی (۱۳۹۳) و قنبری طلب و فولادچنگ (۱۳۹۴)همسویی دارد.فریدیکسون وهمکاران(۲۰۰۳)معتقدند که سطوح بالای تاب اوری به فرد کمک می کند تا از عواطف وهیجان های مثبت به منظور پشت سر نهادن تجربه های نامطلوب وبازگشت به وضعیت مطلوب استفاده کند.در واقع تاب آوری از طریق افزایش سطوح عواطف مثبت باعث تقویت حرمت خود ومقابله موفق با تجربه های منفی شده وباعث می شود که فرد در مواجهه با مشکلات و عواطف منفی کمتر به سراغ مواد برود.براساسا این تبیین تاب آوری از طریق تقویت حرمت خود به عنوان مکانیسم واسطه ای به انطباق پذیری مثبت منتهی می شودواین تبیین مستلزم ان است که در صورت ضعف سازه تاب آوری حرمت خود تضعیف و فرایند مقابله با تجربه های منفی ناکارآمد می شود؛بنابراین آسیب پذیری روانشناختی،افسردگی،اضطراب ونگرش به مصرف مواد از پیامد های ضعف تاب آوری است.افرادی که از تاب آوری بالایی برخوردارند،در هنگام مواجهه با شرایط تهدید کننده امیدوار هستند و از سبک های مقابله ای موثر استفاده می کنند و تاب آوری که به نوعی منبع حمایتی در مقابل عوامل استرس زا سبب می شود فرد با این موقعبت به نحو موثر سازگار شود.هم چنین افراد تاب آور دارای مهارت های مسأله گشایی،احساس شایستگی و کفایت،روابط صمیمانه و دلبستگی ایمن هستند.این افراد هنگام مواجهه با سختی ها وناملایمات زندگی از این توانایی خود بهره گرفته واز ارتباط سازنده با دیگران استفاده می کنند و این عامل سبب کاهش افسردگی ،اضطراب و فشار روانی شده وبه تبع ان سلامت روانی افزایش پیدا می کند. واز سویی باعث می شود هنگام افراد به سو مصرف مواد کمتر کشانده شوند واز راه های موثری برای کاهش مشکلات استفاده کنند.(فرایبورگ،هجمدل، روسنوینگر[2]و همکاران ۲۰۰۶ به نقل از بهادری

[1] Favols
[2] . Friborg, Hjemdel & Rosenvings

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.8.7]

۱۳۸۹) نتایج نشان داد که بین تاب آوری وآمادگی به اعتیاد رابطه منفی معنا داری وجود دارد.هم چنین بین هیجان خواهی وزیر مولفه های آن(تجربه طلبی،ماجراجویی،ملال پذیری و گریز از بازداری)رابطه مثبت معنا داری وجود دارد.تجریه وتحلیل رگرسیون نشان داد که تاب آوری وتجربه طلبی با ضریب بتای به ترتیب۴/۸۹۸- و۰/۱۹۴ در پیش بینی موثر بودند یعنی توان پیش بینی آمادگی به اعتیاد را دارند. درمتغیر آمادگی به اعتیاد،هیجان خواهی وزیر مولفه های تجربه طلبی،ملال پذیری و گریز از بازداری بین دختر وپسردر تفاوت معنا داری وجود دارد.با توجه به نتایج پژوهش می توان نتیجه گرفت که بین هیجان خواهی وتاب آوری با آمادگی به اعتیاد رابطه وجود دارد.

منابع

اشرفی،سحر؛محمدی،کوروش؛صادقی،سعید.(۱۳۹۳). بررسی رابطه بین الگوهای دلبستگی با تاب آوری روانی و آمادگی به اعتیاد در دانشجویان.کنفرانس بین المللی علوم انسانی ومطالعات رفتاری.

بهادری خسروشاهی،جعفر؛هاشمی نصرت آبادی،تورج؛ببرامی،منصور.(۱۳۸۹). رابطه سبک های دلبستگی وتاب آوری با گرایش به مصرف مواد.فصلنامه اعتیادپژوهی مصرف مواد.سال چهارم.شماره ۱۴،ص ۱۸-۲۸

حاجی حسنی،مهرداد (۱۳۹۰).رابطه بین پرخاشگری،ابزار وجود وافسردگی با آمادگی به اعتیاد در دانشجویان دختر دانشگاه علامه طباطبایی.مجله دانش وپژوهش در روانشناسی کاربردی.سال سوم.شماره ۱۳.ص ۶۵-۷۴

رضایی، علی محمد؛ صنوبری، علی.(۱۳۹۲). نگرش دانشجویان به مصرف مواد مخدر: نقش بازدارنده منع قانونی ،حمایت خانواده و عدم دسترسی به مواد و اعتماد به خود. فصلنامه اعتیادپژوهی سومصرف مواد.سال هفتم، شماره۲۸.ص ۴۴-۵۸

عسکری،سعید؛زکی یی،علی؛علیخانی؛مصطفی(۱۳۹۰).رابطه بین ویژگی های شخصیتی وپایگاه مهارگری با آمادگی به اعتیاد در میان دانشجویان پسر.مجله ی علوم روانشناختی.دوره دهم،شماره ۴۰.ص ۴۸۵-۴۹۷

علی پور،فرشید؛سعیدپور،صابر؛جعفر،حسنی(۱۳۹۴)بررسی هیجان خواهی در افراد مبتلا به اعتیاد جنسی،اعتیاد به محرک ها،اعتیاد به مواد افیونی وافراد بهنجار.مجله ی دانشگاه علوم پزشکی مازندران شماره۴،ص۱۳۵-۱۳۸

قاسمی، نظام الدین؛ ربیعی، مهدی ؛حقایق ،عباس؛ پالاهنگ، حسن. (۱۳۹۰). مقایسه ی سطح هیجان خواهی، راهبردهای مقابله ای و میزان آسیب پذیری در برابر استرس در بین معتادان تحت درمان نگهدارنده با متادون و افراد سالم. فصل نامه اعتیاد پژوهی سومصرف مواد.سال پنجم.شماره ۱۸.ص۷-۲۰

قنبری طلب، محمد؛ فولادچنگ، محبوبه.(۱۳۹۴).رابطه ی بین تاب آوری ونشاط ذهنی با آمادگی به اعتیاد دانشجویان. فصل نامه اعتیاد پژوهی وسو مصرف مواد.سال نهم،شماره ۳۴.ص ۱۰-۲۲

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.8.7]

فتحی آشتیانی، علی (۱۳۹۲). آزمون های روانشناختی- ارزشیابی شخصیت وسلامت روان(چاپ دهم).تهران: انتشارات بعثت.

کرمی،جهانگیر؛(۱۳۹۱)رابطه بین باورهای فراشناختی وپذیرش اجتماعی با آمادگی به اعتیاد در دانشجویان.مجله دست آوردهای روانشناختی وعلوم تربیتی و روانشناسی شماره۱،ص۴-۱۴.

کیامرثی،آذر؛ابوالقاسمی،عباس(۱۳۹۰)ارتباط خودکارآمدی،هیجان خواهی و راهبردهای مقابله با استرس با استعداد سو مصرف مواد در دانشجویان.فصل نامه اعتیاد پژوهی سومصرف مواد.شماره ۵، ص ۷-۲۱

محمودی،حسین(۱۳۹۰). بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی(هیجان خواهی،ابراز وجود،سرسختی روانشناختی)،نگرش مذهبی و رضایت زناشویی با آمادگی به اعتیاد به مواد مخدر در مردان و زنان متاهل شهرستان اراک.پایانامه کارشناسی ارشد

محوی شیرازی،مجید(۱۳۸۴)بررسی اعتبار پایایی وهنجاریابی مقیاس هیجان خواهی زاکرمن با تغییرات بسته به فرهنگ.دوماهنامه علمی-پژوهشی رفتاری شماره.۱۵.ص ۳۵-۴۸

ملک محمدی، فاطمه و یاوری نیک، سلمان(۱۳۹۰). بررسی رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیتی وهوش هیجانی با تاب آوری ورابطه‌ی این متغیرها با روابط بین فردی، خوداثربخشی ورضایت از زندگی در بین دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز، پایان نامه‌ی کارشناسی

وطن خواه، محمد؛ اکبری شایه، یحیی؛دلاور،محمد؛ ریاحی، فروغ؛پاک، سحر.(۱۳۹۳). رابطه ی هیجان خواهی و آمادگی به اعتیاد و نقش تعدیل گر ویژگی های شخصیتی روانرنجورخویی و توافق پذیری در دانشجویان دانشگاه فردوسی، دوره بیست ودوم، شماره۱.ص ۶۴-۷۰

Angres,D.H., &Bettinardi-Angres, K. (2008). The disease of addiction:origins, treatment, and recovery. Dis Mon;54(10):696-721

Barbara, J., Weiland, J. T. (2012). Resiliency in Adolescents at High Risk for Substance Abuse. *Journal of Clinical and Experimental Research*, 36(8), 1355– 1364

Chassin L, Presson CC, Rose J, Sherman SJ. (2007). What is addiction? Age related differences in the meaning of addiction, Drug Alcohol Depend;87(1):30-8

Connor, L., & Davidson, M. (2003). An inventory for resilience construct. *Journal of Personality and Individual Differences*, 35, 41-53

Cooper. M., Wood, L., Orcutt, P.K., Holly, K., & Austin, A. (2003). Personality and the Predisposition to Engage in Risky or Problem Behaviors during Adolescence, *Journal of Personality and Social*, 84, 390–410.

Friedli, L. (2009). Mental health, resilience and inequalities.*WHO Regional Office for Europe*.1-3.

Hampson.s.e.Anderson.Lindgren, K. P., Mullins, P. M., Neighbors, C., Blayney, J. A. (2010). Curiosity killed the cocktail? Curiosity, sensation seeking, and alcohol-related problems in college women. Addictive Behaviors. In Press

Oshio, A., Kaneko, H., Nagamine, S., Nakaya, M.(2003). Construct validity of the Adolescent resilience Scale, *Journal Psychological Reports*, 93, 1217-1222

Weed, N., Butcher, N. J., Mckenna, T., & Ben-Porath, Y. (1992). New measuresfor assessing alcohol and other drug problems with MMPI-2, APS & AAS.*Journal of Personality Assessment*, 58,389-404.

Zuckerman, M. (1994). Behavioral expressions and biosocial bases of sensation seeking. New York: Cambridge University Press.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.8.7]

Zuckerman M. Sensation seeking: beyond the optimal level of arousal. New York: L. Erlbaum Associates; 1979

.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-31]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.8.7]